

IN MIJN TUINTJE

Mei

Als mijn appelboom bloeit is mijn tuin op zijn mooist. Die prachtige tere rose kleuren tussen het nog jonge frisse groen en dat opblinkende wit! Daarover dan nog de zon, die de gehele boom vult met licht en schaduw. Wat is er dan mooier? Elke minuut bij de boom doorgebracht geeft vreugde. Vervelen hoeft men er zich nooit. Bijen gonzen af en aan, zwarte bloemvliegen zijn er als de zon schijnt volop, de appelzaagwespen met de steeds trillende sprietjes doen er hun duister werk. Zij leggen onder de kelkblaadjes telkens een eitje (fig. 1). Dit eitje komt uit en de vrucht gaat verloren. Het eerst zeer kleine larfje vreet onder de schil, dan gaat het naar het midden van de vrucht. Een groot gat gevuld met natte uitwerpselen is het resultaat en het vruchtje valt af (fig. 2). Op niet gespoten bomen kan het enige weken na de bloei vruchten regenen. Er blijven er dan bijna niet over. Geen wonder dat de fruitteler, die moet leven van de opbrengst van zijn bomen, aan het einde van de bloei de vruchten bedekt met een vergift. De pas uit de eitjes komende larven sterven daardoor en deze vijand is verslagen.

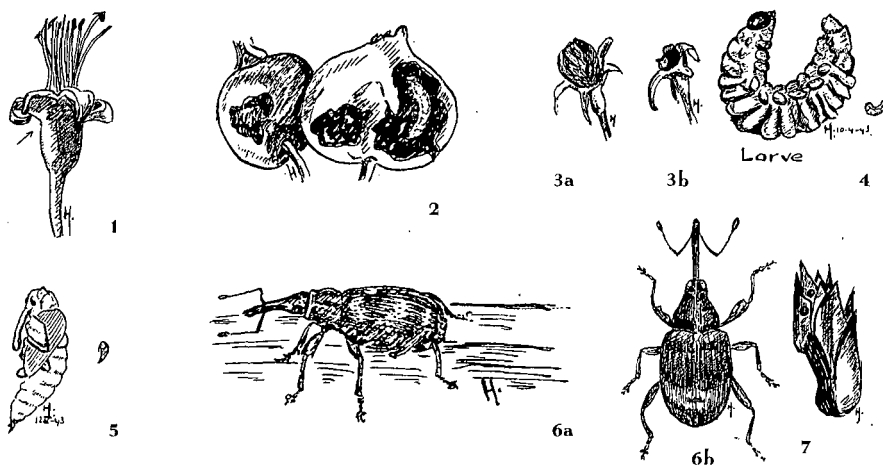

Fig. 1 Kelk van een appelbloem met een bruin wondje. Hierin werd door een appelzaagwesp een eitje gelegd. fig. 2 Appeltjes, door larven van de appelzaagwesp uitgevreten. fig. 3a Een kappertje. fig. 3b Als het dakje wordt verwijderd, ziet men de kelkholte, die geheel leeggegeten is. fig. 4 Larve van de Appelbloesem (snuitt)kever. fig. 5 Onbedekte pop van de zelfde soort. fig. 6a De Appelbloesemkever 6b Idem. Let op de knievormig gebogen sprietten. De kaken, waarmee de knoppen worden beschadigd, staan op de uiteinden van de snuit. Naast het begin van de snuit de ogen. fig. 7 Beschadigde gemengde knop.

„Kappertjes”

Tijdens het lui liggen in de gemakkelijke stoel, turend naar de insecten, die rond de bloemen vliegen, vallen mij enige bruingeworden bloemknoppen op. Dit zijn natuurlijk weer „kappertjes” (fig. 3a en 3b). Elk jaar zijn er van die bloemknoppen, die niet opengaan. Vlug zoek ik wat van deze knoppen. Trek ik het bruine dakje, gevormd door de verdroogde bloemblaadjes uit de kelk, dan vind ik een geelwitte larve (fig. 4). Pluk ik deze knoppen enige weken later af of bewaar ik een paar van de thans verzamelde, dan vind ik geen larve er in, maar een lichtgele onbedekte pop (fig. 5), die heftig het achterlijf beweegt. De gevonden larven hebben een duidelijk kopje, maar geen poten. Keverlarven hebben altijd een kop en drie paar poten. We hebben nu echter met snuitkeverlarven te maken, nl. de larven van de Appelbloesemsnuutkever (*Anthonomus pomorum* L.) (fig. 5 en 6).

Dit mooie kevertje komt in april uit spleten, waar het overwinterde, te voorschijn en vreet dan aan de knoppen (fig. 7). Het boort kleine gaatjes in de gemengde knop en legt hierdoor in de nog in de knopschubben gesloten kleine bloempjes een eitje. Eén eitje in één bloempje.

Uit zo'n eitje komt een larve en deze volvoert — in mijn ogen — een verbluffend werk. Dit diertje „weet” hoe het komt, dat een bloemknop opengaat. Weet u hoe een bloem zich opent?

Een appelbloemknop blijft gesloten omdat de buitenkant van de bloemblaadjes harder groeit dan de binnenkant. Gaat op een gegeven ogenblik de binnenzijde harder groeien, dan opent zich de bloem. Het larfje wil een goed gesloten huisje hebben. Gaat het bloempje open, dan sterft het dier. Voordat de waterstroom, die de binnenzijde van de bloemblaadjes doet groeien, nu komt, bijt de larve wondjes aan de onderkant van de binnenzijde van alle blaadjes. De knop opent zich dan niet meer. De blaadjes worden bruin en taai, de larve heeft zijn zin. De meeldraden en stampertjes leveren voldoende voedsel tot de verpopping, de pop ligt veilig en einde mei of in het begin van juni verschijnt het kleine kevertje. Lang is het dan op de bomen niet meer te vinden. Na wat bladvreterij verstopt het zich in een spleet om zo de winter door te komen.

Voor mij is deze levenswijze iets onverklaarbaars. Vele vragen rijzen. Hoe komt zo'n snuitkevertje toch tot zo'n ingewikkelde wijze van eiverzorging? Hoe „weet” de larve dat het onmiddellijk na het uit het ei komen de bloemblaadjes aan de onderzijde moet verwonden om zo de knop dicht te houden?

Van hout naar kruid, van kruid naar hout.

Tussen de eerste bladluizen, die zich bijna niet op de jonge scheuten verplaatsen, zie ik enige, er precies op gelijkende en even grote, maar zich veel sneller verplaatsende dieren. Het zijn pas uit het ei gekomen larven van de Bessenwants (*Lygus pabulinus* L.) (fig. 8). De eitjes zaten in de schors van één- en tweejarige twijgen. Vlak voor de bloei komen ze uit en de watervlugge larven beginnen te steken en te zuigen. Het jonge blad kan er erg door lijden. Het met de hand vangen is zeer moeilijk. In een ogenblik zitten ze verscholen aan de onderzijde van een blad of ze laten zich vallen. Vandaar dat wantsenverzamelaars dikwijls met een omgekeerde geopende paraplu werken, waarin ze na het schudden aan takken de wantsen opvangen.

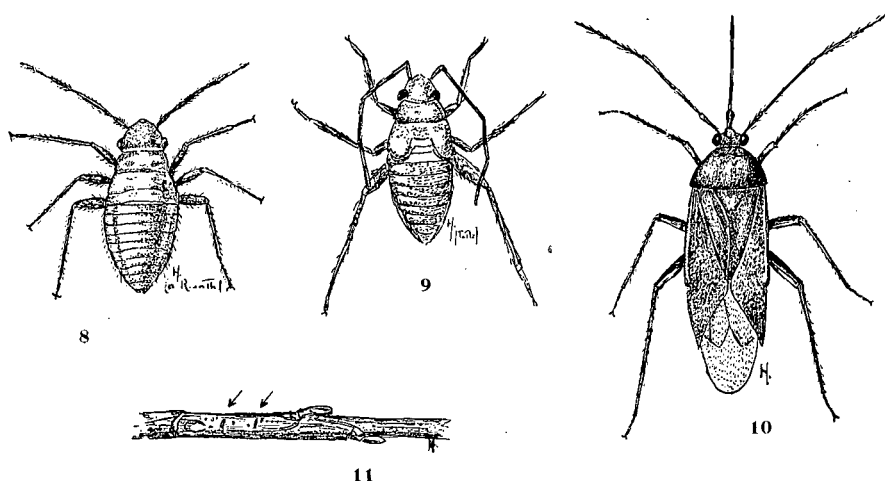

Fig. 8 Larve van de Bessewants pas uit het ei (Naar Rostrup en Thomson). Het dier is ongeveer één millimeter groot. fig. 9 Larve na de derde vervelling. fig. 10 Volwassen wants (*Lygus pabulinus* L), 6 mm groot. Het dier is getekend naar een opgezet exemplaar, waarvan de steek-zuignuit naar voren was gebogen. Bij levende wantsen ligt deze steek-zuignuit onder de kop schuin naar achter gebogen. Men ziet er dan van bovenaf niets van. Vergelijk fig. 8 en 9. fig. 11 Bessetakje met bultjes. In elk bultje een wantse-ei.

De jonge wantsen vervellen enige keren. Eerst hebben ze geen vleugels, daarna vleugelaanlegels (fig. 9), nog later mooie gedeeltelijk vliezige, gedeeltelijk leerachtige vleugels (fig. 10). Bij elke vervelling verandert het dier iets van vorm.

Na het derde larvestadium verlaten de larven de boom, ze emigreren van de houtige gewassen naar de kruiden. Zo komt het dat men 's zomers op alle tuinplanten en onkruiden wantsen van deze soort in alle stadia van ontwikkeling kan aantreffen.

De volwassen wantsen leggen nl. weer eitjes in de kruidachtige gewassen. Ik vond deze zomereitjes nog nooit. Wie zendt ze mij?

De tweede generatie wantsen, die uit deze eitjes ontstaat, komt in augustus weer naar vruchtbomen, bessestruiken, elzen e.d. en deponeert de winter-eitjes weer onder schors van de jonge twijgen (fig. 11). Weer zo'n probleem: Hoe „weet” zo'n wants dat de eitjes in kruidachtige planten gelegd, de winter niet goed zouden doorkomen en dat daarom emigratie naar de bomen nodig is?

Enkele monstrositeiten

Mijn *Tulipa sylvestris*-bollen van de „echte” *B o s t u l p* met behaarde meeldraden, die hier op enkele plaatsen in het gras van een wegkant voorkomt, hebben in mijn tuin voor de derde keer gebloeid. Jammer dat deze sierlijke gele tulp niet veel meer in het wild en in de tuinen voorkomt (fig. 12).

In mijn gekweekte tulpen vond ik twee afwijkingen. Tussen mijn *Rose Copland's* stond een plant, waarvan de bloem geen zes bloemdekblaadjes had, zoals dat behoort. De bloem was „tweelippig”. De buitenste krans bloemblaadjes was vergroeid en de beker, die daardoor ontstond was gedeeltelijk

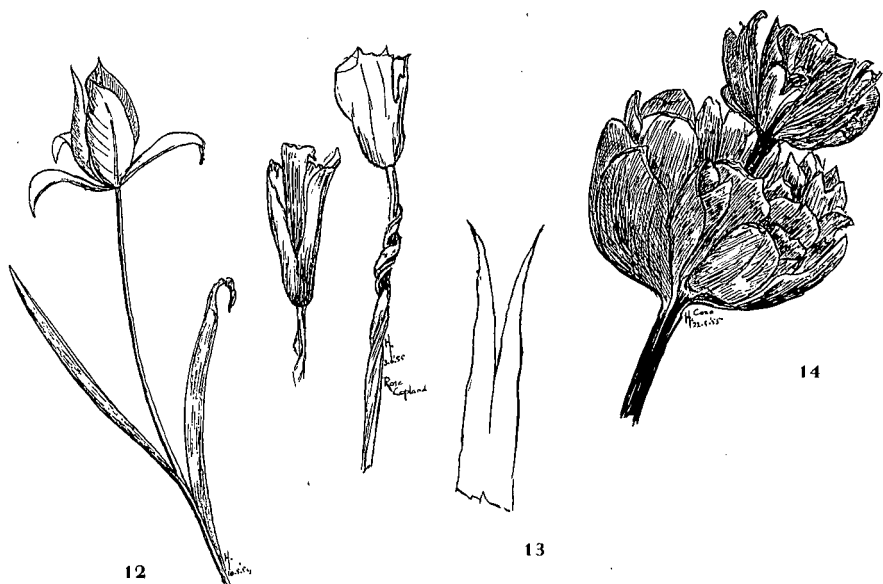

Fig. 12 *Tulipa sylvestris* L. fig 13 Een „tweelippige” tulp, van de cultuurvariëteit *Rose Copland*. fig 14 Een doorgegroeide dubbele tulp van de cv. *Coxa*.

gespleten (fig. 13). Daar binnen waren nog twee losse blaadjes te vinden en één kleintje. Rond de stamper stonden nog enkele meeldraden. Ook de stengel was afwijkend, nl. gedeeltelijk gedraaid en het stengelblad had een gespleten top. Een verklaring voor deze monstruositeit is mij niet bekend.

Dat van een bloem het groeipunt niet verloren gaat en er daardoor een „doorgroei” ontstaat, is een bekend verschijnsel. Dat dit ook voor kan komen bij tulpen, ziet U in fig. 14. Ik vond deze bloem in een groep *Coxa*’s. De dubbele tulp is op de plaats waar de stamper behoort te staan, doorgegroeid. Op de nieuwe stengel ontstond een nieuwe gevulde bloem. Deze doorgegroeide bloemen zijn vooral bekend van rozen. Mocht U zo’n afwijking nog eens vinden, dan houd ik me voor toezending aanbevolen.

Hoorn

G. Houtman

Uit andere bladen

Science News Letter. (Vol. 69, No 2, 1956) is met een aardig berichtje gekomen aangaande een hagedissoort, die als „boeienkoning” bekend staat. Hoe goed men het dier ook te pakken heeft, steeds weet het met een weergaloze behendigheid zijn huid los te pellen van het lichaam en er bliksemsnel uit te kruipen en te ontsnappen. Letterlijk houdt men enigszins verbijsterd slechts zijn „kledingstukken” in de hand, wanneer men meent het dier in zijn macht te hebben. Van deze „linke streek” van de *Peropus mutilatus*, zo heet bedoelde gekko-achtige hagedis, heeft de bioloog Bayer van het Smithsonian Institution onlangs melding gemaakt. Hij is er evenwel niet in geslaagd te ontdekken of deze „naakte” hagedissen wel in staat waren zich in het leven te houden en zich na verloop van tijd een „nieuw” pak aan te schaffen. (Nwe Rott. Crt)